

Megjelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:

Egész évre 12 ft, félévre 6 ft, évnegyedre 3 ft o. é.

Helyben előfizetheti Demjén L. és Keresztész Pál urak kereskedésében, hól egyes számkok is kaphatók.

Szerkesztői szállás: belső-tordatca 122. sz. Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOSZVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési feltételek

„Kolozs. Közlöny“

1872-iki folyamára:

11 óra	11 ft o. é.
félévre	6 „ „
évnegyedre	3 „ „
egy óra	1 „ „

Az előfizetés minden hó 15-től megújulható.

Előfizetéseket helyben elfogad: a szerkesztőség, Demjén László ur könyv- és Keresztész Pál ur papirkereskedése.

Az előfizetési pénzeket a szerkesztőséghez küldendők be.

A „Kol. Köz.“ szerkesztősége.

Kolozsvár polgárai érdekében.

A „Kol. Közlöny“ 15-ik számában, „Vámolás Kolozsvárt“ czimen Nagy Lajos hű képét tárta a lapok olvasó közönsége elé annak, hogy a városi vám haszonbérleje Kiss Sándor a vámvételezés ügyében mennyire terjeszkedik túl jogkörén a rendőri hatóság paizsa alatt.

Nem csak e sorok írójánál, de úgy hisszük, Kolozsvár minden jogerős polgára keblében viszhangra találta a „Kolozsvári Közlöny“ ezen felszólalása, melynek a közvélemény foruma elé vitele teljesen igazolva van.

Ugy látszik azonban, hogy Kis Sándor ur azzal nem sokat törődik, sőt talán némi megnyugvására szolgál az, hogy N. Lajos csak a vámolás egyik ágát szelöltette és jogtalan eljárásainak egy másik tömkelegét szemügyre nem vette. *)

Mit mindent elnéznek Kolozsvárt a vám- és szeszhaszonbérlelnek kérhetné valaki? Nem elég, hogy a városi polgárokat az érvényben levő szabályok ellenére megvámoltatja, s annak, a ki joga védelmére fel mer szólalni, ezérle akadályt gördít elébe, hogy más alkalommal szó nélkül fizesse meg a jogtalanul követelt vámot, — hogy a falusi nép, sokféle módon zsaroltatik beviteli és piaci vámok czime alatt, — mely eljárás elvégre is a fogyasztó közönségre rótt roppant adózás, mert a vámmennyiséggel arányosan emelkedik a behozott czikkek piaci ára, mi Kolozsvárt már is hallatlan drágaságot idézett elő.

*) A t. cikkíró figyelmét elfutotta N. L. urnak czikke végén tett azon megjegyzése, hogy más alkalommal a vámolás egyéb ágait is illusztrálni fogja. Szerk.

TÁRCZA.

Sétatéri beszélgetések.

II.

T. Valahogy fel ne dönts a fellegrvart pájtás, ugyan neki mélyedtél annak a hegynek!

K. Hozott Isten! de mintha igazán Isten hozott volna, oly váru-várt ember vagy e pillanatban, mikor leltem egy tele van mindenféle izzó és forró gondolatokkal, mint egy szinig felt pezsgőpohár. . . .

T. Hm, milyen poéta lett belőled. . . . csak tán nem akarod e pohár tartalmát belém önteni, akkor én jutnék a te sorsodra és egy végellen circulus vitiosusba botlanánk.

K. Nem úgy barátom, hanem osszuk meg gondolatunkat, úgy a mint sziveinket megfeszítettük. Így aztán könnyebb az, a mit el kell viselnünk.

T. Szó sincs róla: ez csak régi gyakorlatunk. Hanem hát mik azok az izzó, pezsgő gondolatok, szeretném hallani.

K. Nézz azon nyíllás felé és sajnáld azt, a mit nem látsz.

T. Barátom, az olyan furcsa nyíllás, a melyet mindenütt találhatok, a hol valamit nem lehet látni, magyarázd ki magad jobban. Talán csak nem te találod fel az ágyuöntés híres mesterségét, a mely ép olyanforma, a minőt most beszélél: veszünk egy lyukat, körülöztük érczel — s az ágyu kész!

K. Valóban nagyon hasonlít hozzá; nézz csak oda, a hova mutatok: egy nyíllás tele tömve néhány deszkával és üvegdarabokkal. . . . semmi hiányt nem veszes észre? . . .

T. Vagy úgy. . . . a (sétatéri) üvegházat érted. No abban csakugyan igazad van, megérdemelné, hogy beleültesse annak az esztétikusnak, a ki egy emberöltő gesztenyéinek gyönyörű koszorujából oly kiméletlenül kitépte a legszebb példányokat egy izetlen bódé kedvéért, mely oly száraz ásitással fogadja a gesztenyék mosolyához szokott közönséget. . . .

K. No de csak kell valamit ujtani, mi tenne különben hallhatatlanná?!

T. Ez a legkönnyebb: légy goromba, mint a pokrócz az illetelmes emberhez, vagy kapcáskodjál bele a ma született áitatlanságba és becsületbe — és neved élni fog nemzedékről-nemzedékre a mig csak a pletyka él. Ám próbáld meg!

Mindezek csak kisebb részletei ez ügylátszik rendszeresen ültözött visszaéléseknek.

A többiek közül ez uttal csupán egyet emelünk ki. Tudjuk, hogy Kis S. ur haszonbérlejt a pálinka regalénak, melyért 31 ezer és néhány száz forinttal fizet többet a városnak, mint elődei fizettek.

Midőn a szerződés a város és Kis S. között megkötött, mindenki csodálkozott, a haszonbérleti összeg ily emelkedés; hogyan fog e vállalatból az összegnek megfelelő nyereségy kikerülni?

Ennek módját igen jól tudta a haszonbérlelt. Ostromat intézet mindazon kereskedők ellen, (kik t. i. szesz italokat árultak); a rendőrséggel motoztatta meg az illető bejegyzett czégy üzemleteket, s még az időt sem válogatta meg, hogy a vásárlók előtt városi tekintélyes üzletembereinket, kereskedőinket ne compromittálja, nekik nagy károkat ne okozzon; kiméletlenül megbírságotlatta azokat a kereskedőket, a kik szeszt és rhumot tartottak üzletükben, sőt még a vendéglői thea csészéket is rendőri felügyelet alá kívánta vétetni; hogy minő jogcizmen, azt tőle s talán az őt kevés megmondottsággal támogató közegektől is hiába kérdeznék. A haszonbérlelt hiuz szeméit a szialkötőtől a gyógyszerészekig senki, de senki se kerülte ki, uradalmának tekinté a várost, melynek polgáraitól minél több hasznót húzni volt a feladat.

Közelebből Kis Sándor urnak egy ügynöke egyik tekintélyes gyógyszerészünk üzletébe rohant be, azt követelve: adja elő tőstént mindazon edényeket, melyekben 30 fokon alóli szesz vagy bármely névvel nevezhető szesz ital van, mer le fogják azokat pecsételni; ha nem engedelmeskedik a gyógyszerész, jegyzé meg, a városzolga künn várakozik az ajtónál, behivatják. A gyógyszerész nem volt hajlandó az őt kötelező felsőbb rendelkezéssel szemben a gyógyszerárban nélkülözhetlen szeszt és szesztartalmu folyadékokat kiadni, mire a toladokók végtére is elkotródtak. De nem hunyászokdakt meg, újra szerencsét próbáltak. Más gyógyszerárba mentek, s ott is hasonló követeléssel állottak elé; a végeredmény itt is az lett, hogy kiutasítottak.

Szeretnők tudni, hogy Kis ur és az ő felhívására támogatást nyújtó rendőri közeim mi által vélik magukat arra feljogosítottaknak, hogy a gyógyszerárakat is kikutassák s a 30 fokon alóli szesz és mindennemű szesz ital elkobzását, illetőleg lepecsételését kíséreljék meg? Kitél ered az ily törvényellenes intézkedés? Mutassa magát nyíltan, feleljen az ily vérgiboszantó intézkedésről! Azt tudjuk, s tudni kell az illető közegeknek is, hogy legfelsőbb miniszteri rendelet értelmében a gyógyszerészeknek nem csak jogukban áll, de kötelességük is 30 fokon alóli szeszt is tartani. A pharmacopoeában előirt szerek között a „spiritus vini rectificatus dilutus“ (24 fo-

K. Nem értelek. . . . gorombaság meg érdemek, pletyka és halhatatlanság. . . . Nem fér a fejembe!

T. De ártatlan jó gyerek vagy, bizony alig ismer rád, hát hol maradt villámsebes elméd? Ahá: bele-mélyedt abba a nyíllásba, a hol a „zseni“ üvegházban mutatja magát. Csak azt akartam mondani, hogy csinálj skandalumot, párbajt, a párbaj hirt-nevet ad, mely messze időkre szól, és megvan a halhatatlanság!

K. Ez már más. Valóban így kell az embereknek gondolkozniok, mert különben nem értem, hogyan képesek „komoly“ férflak arra, hogy haszonatlanságokért, melyeket ők „becsületnek“ csufolnak, levágassák a fülkeiket és kiütessék szemekiket!

T. Még abban van ratió, ha valaki füleinek a hosszából akar elvágatni, de hogy a szeméit unja meg valaki ma, midőn oly kevés a szem és oly gombaszapora a szem hiánya: ez valóban oly problema, melyet ama hősök tudnának csak megfejteni, a kik ma a „becsületi“ életre-halálra verekednek, holnap pedig már elpárolognak egy bődögabb hazába, a hol a „becsületből“ uj zsiros czégyért lehet csinálni.

K. Épen így vagyunk az öngyilkosokkal. Egy szakalós és bajszos gyerek főbe lövi magát. Vajjon mi okból? Nézzük meg csak a zsebét, nincs benne valami? De bizony van: egy papírszelet, melyre az van írva, hogy „ezzel a becsületnek tartoztam.“

T. Hogyan? Hát a becsület azt kívánja, hogy hóhérvájá legyünk önmagunknak? Hiszen azt gondolom, hogy a becsület ép azt kívánja, hogy ha beszenneytük, mossuk tisztára jó és nemes tettekket, ne pedig a gyalázat szennyes szemfedelével takarjuk be a hullát, melynek sirgödöréhez a „világ“ a közmegevetést tüzi fejének.

K. Minden józan és humánus ember így gondolkozik. De ugyan találsz-e sok ily észjárás? Olyan az mint a fehér holló.

T. Szomorú, de tény: magam is tudok egy esetet. Egy fiatal ember nemrég tánczra kért egy „ügyes“ leányt, ez elfogadta a kérelmet. . . . beharangoznak: tánczra kerül a dolog, menne, vinné, megugratná fiatalunk hőlgvét, de a hűtelen már más karján lejt. Mi lesz belőle? Fiatalunk úgy szívére vette a dolgot, hogy miatta golyót küldött az agyába.

K. Valóban felfordult világot élünk. Félős utcára vinni a gyereket; mert megtalál látni valamely czukros boltban egy czukorbabát és ha szülői elfelejtének neki megvenni: „becsületből“ megölné magát. Ilyen mézár-

kos szesz) tartása elő van írva; nem különben a szesz italok között a carminativa, stb. Midőn a haszonbérlelt lépést tett ezen szerek lefoglalására, a kötelező miniszteri rendelet ellen cselekvék, sőt a közegészségügy ellen követelt el merényletet. Ilyesmire rendőri közegnek szemet hunyni nem szabad, annál kevésbbé assistálni.

E tárgyban a városi tanácshoz a helybeli gyógyszerészek — tudomásunk szerint — már több hónappal ezelőtt folyamodványt nyújtottak be egy pharmacopaea melléklésével, melyben fölfejtették azt, hogy nekik kötelességük bizonyos szesz italokat és 24 fokú szeszt is tartani. Mi lett e folyamodványból? Mély hallgatás!

Talán elő se vették, vagy ha igen még el nem látták. Pedig minő kár támadhatott volna abból — ha gyógyszerészeink K. S. küldöttétől történetesen megijednek, s megengedik vala hogy a gyógyszereseket tőlük elkobozzák. Nem tudjuk, minek tulajdonítsuk e furcsa gondolkodást?

Mi egyelőre csak figyelmeztetni akarjuk városunk előljárságát a folyvást szaporodó visszaélésekre, melyek már annyira mentek, hogy közingerültséget okoznak. Reméljük az új szervezéssel többet adunk az erélyre, a szemességre nehogy a közérdek háttérbe szorítván egyetlen ember hasznáért városunk polgárainak egész tömege szenvedjen. Egy városi polgár.

Néhány észrevétel

kis városaink szervezkedése küszöbén.

A Maros mellől.

(B. n.) A megyei tisztújítások nagyobb részben már megtörténvén, a kevés számmal hátramaradtak után a városok szervezkedése következik. — Célunk a kisebb városok ügyeire fordítani a figyelmet, melyek az erdélyi részekben s különösen a megyékben, oly retrograd irányban fejlődtek az eddigi — sok részben ma is létező — szerencsétlen viszonyok között, hogy daczára a szép vagyonnak, melylyel e városok közül némelyek bírtak, — a jövedelemnek igen kevés lát-szatja lett. Különben ez a sok fonák intézkedés, egysek bírva, önkény s más számos bajok miatt más-képp nem is lehetett.

Mindez kisebb nagyobb mértékben, általános tapasztalat, a vajmi kevésbé kielégítő eredményt a közönség kára tette érezhetővé.

A bajok felismerése s orvoslása égető szükséggé vált, főleg napjainkban, midőn: előhaladás a jelszó mindenütt.

Gyors és erélyes fellépés kell, hogy megtisztítsa a gyomtól a közélet vetését, elhárítsa az akadályokat s

lást még a híres „fekete halál“ is alig követelt el. Pesten a múlt évben 129 öngyilkos volt, nálunk (Kolozsvárt) minden évre lehet legalább 15 — 16-ot vetni; úgy, hogy állapotaink kétségbeesőbbek mint akárhol a világon.

T. Ebben megerősíthetők, mert statisztikusok által (Legoyt) konstatalt tény, hogy Párisban fordul elő a legtöbb öngyilkosság Európa összes városai között; itt ugyanis egy millió lélekre 646 öngyilkos jön. Pesten egy millióra 645, Kolozsvárt 727! Tulltettünk Párison. . . .

K. E tekintetben tehát már „világvárosaink“ vannak, melyek nem engednek a legszörnyűbb szélsőségekben sem túltenni magokon: így Pesten a múlt évben olyan öngyilkos is volt, a kit nem rég választott el a mamája, mert még csak 11 éves volt; olyan is volt, a ki már mindkét lábával a sirban állott, csak a feje látszott még ki, azt meg agyonlőtte 83 éves korában. Ime mindezt a „becsület csinálja!“

T. Nem csuda, mert a becsület ma oly köpenyeggé lett, melylyel az takarózik legjobban, a kinek lelkében a gonoszság lakik. Hát nem hallottál te oly fajta emberek-ről, a kik mindig nyelvökön hordják a becsületet, mindig mellőket verik, hitőkre esküdniök, Istent hívják tanubizonyásul épen valami hazugság, vagy álukság-nak az eltakarására?

K. Bizony eléggé sajnós, de egész felekezete támad a nyelv és száj vallásának, pedig úgy van a tíz-paráncsolatban, hogy Isten nevé hiába ne vedd fel.

T. Nem is hiába veszik azok azt fel, mert mindig akad bárányzsidó és vizeszü ember, a ki azt hiszi, hogy minden arany a mi fémlik, meghiszen az égre forgó szemeknek és épen e könnyenhiúséggal fogják be magokat amaz „igazhivők“ és „istenfélők“ diadalszekerébe.

K. Azonban talán elég is már a sok jó sobjából ennyi: egy kis vig nota nem ártana meg ezen requiem-izü keseregések után.

T. Igaz, hiszen „Karneval“ ur majd összegázol tüzes jó kedvével, úgy bokázza a csárdást — akarom mondani — a keringőt, s polkát.

K. Bugyogóval és fecskefarkkal csak tán nem is járhatja a „magyar szót“? Különben is — köztünk legyen mondva — micsoda „ánomság“ van a sarkantyus és szűknadrág lábszárak bukenczezésében? Minő más az a mélabus keringő, a melyben kiki úgy forog, a mint a szive hajlja: „O tu lieber Augustin. . . .“

T. Részemről a maszkbáloknak adom az elsősegét,

ledöntse a korlátokat, melyek a jobb pályára térés útjában állanak.

Az új szervezkedés mindeire alkalmat nyújt. Ez alkalmat használni kell azoknak, kik hivatra érzik magukat — nem önhiúségből avagy tulbecsülésből, hanem a dolgok tüzetes ismereténél fogva s az önmagukkal szigorú számvetés után. A czél itt csak az lehet: kivinni mindazt, megfelelni a kor és előhaladás mind-azon kívánalmainak, melyeket a létező eszközökkel és a meglevő és még remélhető anyagi alapok felhasználásával elérni lehet.

Miként is lehessen erős az állam, ha részei, melyeknek összességéből képződött: a községek és városok nem bírnak életképességgel, vagy ha bírnak is, ez oly annyira meg van bénítva, hogy inkább tengésnek nevezhető.

Hála Istennek nálunk ily megszorítás, mely a fejlődést gátolná, nem létezik; s ha mégis az óhajtott eredményt el nem érjük, annak legtöbb okai bizonynyál mi magunk leszünk.

A czél elérésére alap a jó községi törvény, ha ez megvan, figyelmünket a törvény kellő végrehajtására s ennek ellenőrzésére kell fordítanunk. Már, hogy ez utóbbiban sikerhez jussunk szükséges az előljárságot és a tanácsokat oly személyekből összeállítani, kik leg-főbb és szent kötelességüknek ismerjék megfelelni mind-azon várakozás- és reménynek, melyet választóik bizalma megválasztásukhoz, ismert vagy föltételezett képességeikhez köt vagy kötött.

Itt azonban az a kérdés merül fel. Honnan vesz- zük azokat a tehetséges egyéneket? — Ugyancsak meg vagyunk akadva a rögtöni felelettel. Ha visszaemlékezünk azon sok félszesség, értetlenség, renyhesség s más egyéb gyarlóságokra — párosulva néha rossz akarattal is — melylyel keblü önkormányzatunk körében sok helyütt találkozunk, a haladás és javulás iránti reményeinkhez hozzá fér a kétség.

Olvasóink közül bizonynyára uagyon sokan igazol- hatják állításunkat, kivált ha közigazgatásunk mellett rendőrségünket is figyelemre méltatják — a szent he- verdd el napok kijárták e szakmákban is, nemcsak a municipalis justitia körében.

Másfelől általános a panasz, hogy alig lehet kép- zett, hivatásuknak megfelelő egyéneket találni, annál- kevésbbé megnyerni, a kis városi hivatalokra. Termé- szetesen! mert képzetlebb emberek az egy — bármí nevezetű — városi előljárai hivatalt kivéve, más állo- másra nem igeu vágyódnak; s különben is bő alkalom volt a tehetségesebbeknek más megyei vagy állami hivatalba lépétni, hol jó fizetést kaptak s annyit köve- teltek tőlük, a mennyit képességeiknél fogva tökéletesen elvégezhettek.

ott pompásul lehet megtudni: mi ül a kis „nagyasamok“ begyében. Az az, hogy e feltévéssel mentem a negyelyi bálba. Ámde képzeld csak, mindenütt egy kis legényre akadtam. Tőlnek idején is paradicsomi ruhában jár, a hátán egy kis tegez ez, nyíllait oly erősen lödözi abban a birodalomban, mely az övé — a szívek birodalmában, hogy kétem, vajjon maradt-e még valami puzdrájában.

K. Csodálatos! magam is mindig ebbe a pajkos kis gavallérba bötöltem lépten-nyomon; mert egy maszk sem tudt másról, mint lakzról beszélni, piron- gatni, hogy nem házasodom, mikor annyi sok szép lány van — . . .

T. Persze mindeuk valamennyi alatt magát érte . . . másnak a nevében csak nem is beszélhetett. Tehát a legé- nyeknek kijutott; de mi szegény férjek árultak a petre- zselymet, a hogy csak tőlünk telt; csakugy fülhegygel szagláldotunk. Nekünk meg bizonynyosan az volt a hibánk, hogy már házasok vagyunk. Így is baj, úgy is baj!

K. Ezen a bajon már csak túltennék valahogy magunkat, hanem az a nagyobb baj, ha nincsen, a mit lámpással kerestünk: elmésség, élecz, ötletek. Ugy érez- tem magamat mint egy nagy kalitkabán, mely tele van ugyanazon iskolából való szajkókkal. Az egyik a másik, a másik az egyik.

T. Én meg charactermaszkokat nem tudtam ta- lálni, mind csak elcsépeit ócskaságok voltak, a mi új lehetett volna, eltakarta az irgy maszk.

K. Ennek az az oka, mert rossz helyen kerested a charactermaszkokat, ezeket társalgóinkban és tanács- termekben fogod feltálni — akarod ellenére is.

T. Hanem — nem mondom — vannak kivételek is, a kiknek tisztelet, becsület!

K. Ezek közé való ama hölgykoszoru, mely vá- rosunkban a szeretetnek akar házat építeni, hogy azzal együtt magoknak csináljanak az árvek és elhagyottak szívéből szeretetházat.

T. Áldja meg őket a szeretet Istene mind a két kezével!

K. Hát Majoros Istvánt, Zenta híres követét, a ki így szólott a „ház“—hoz: honatyák és honfiak, én azt akarom, hogy honatyák és honleányok is legyenek! — hát őt ki áldja meg?

T. A fotográfusok. Miért? Megmondom majd jóv találkozásunkkor.

K. A viszontlátásig!

K. A viszontlátásig!

Ny. Gámán János örökösénél Kolozsvártt.